

Bryssel 12.9.2018
COM(2018) 645 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, EUROOPPA-
NEUVOSTOLLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN KESKUSPANKILLE, TALOUS-
JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE**

**Unionin vakavaraisuusvalvontaa ja rahanpesun torjuntaa koskevan sääntelykehysten
lujittaminen rahoituslaitoksia varten**

1. JOHDANTO

Unionin rahoitusjärjestelmällä on tukenaan vahva sääntely- ja valvontakehys, jota on uudistettu perusteellisesti viime vuosina, jotta voidaan taata rahoitusalaalla toimivien laitosten turvallisuus ja luotettavuus ja rahoitusjärjestelmän vakaus. Lujitettu sääntely- ja valvontakehys luo nyt puitteet pankkiunionille, jota toteutetaan parhaillaan¹. Pankkiunionin kaksi ensimmäistä pilaria on saatu onnistuneesti toimimaan: osallistuvien jäsenvaltioiden pankkijärjestelmä kuuluu nyt yhteisen valvontamekanismin ja yhteisen kriisinratkaisumekanismin vastuulle EU:n yhteisen sääntökirjan perusteella. Tukeakseen yhtenäisempää ja tehokasta finanssivalvontaa koko unionissa komissio on myös antanut säädösehdotukset Euroopan valvontaviranomaisten toimeksiantojen ja hallintotavan lujittamiseksi². Kyse on pääomamarkkinaunionin kannalta keskeisistä ehdotuksista, jotka on tarpeen hyväksyä pikaisesti.

Olenneisen osan tästä kehyksestä ja hyvin toimivasta pankki- ja pääomamarkkinaunionista muodostaa vahva ja uskottava järjestelmä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen havaitsemiseksi ja torjumiseksi. Nykyistä järjestelmää on tehostettu merkittävästi viime vuosina. Siinä on kuitenkin havaittu useita puutteita, joiden korjaamiseksi tarvitaan pikaisia lainsäädännöllisiä ja muita toimenpiteitä.

Rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevaa EU:n oikeudellista kehystä³ vahvistettiin merkittävästi hyväksymällä neljäs rahanpesun vastainen direktiivi⁴ linjassa kansainvälisten standardien kanssa⁵. Viides rahanpesun vastainen direktiivi⁶, joka tuli voimaan heinäkuussa 2018 ja joka on määrä saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä viimeistään 10. tammikuuta 2020, tuo lisää tärkeitä parannuksia. Se menee kansainvälisiä standardeja pidemmälle ja sisältää toimenpiteitä loppuumistajatietojen läpinäkyvyyden parantamiseksi, lujittaa puitteita suuririskisiä kolmansia maita koskevalle arvioinnille, puuttuu nimettömien prepaid-korttien ja virtuaalivaluuttojen riskeihin sekä sisältää sääntöjä rahanpesun torjunnan valvojien ja vakavaraisuusvalvojien välisestä yhteistyöstä.

Tästä lujitetusta lainsäädäntökehyksestä huolimatta useat hiljattaiset rahanpesutapaukset eurooppalaisissa pankeissa ovat nostaneet esiin huolia siitä, että unionin valvontajärjestelmässä on edelleen aukkoja. Puutteena on erityisesti, ettei vakavaraisuussäntöjen ja rahanpesua koskevien sääntöjen välillä ole tehty selkeää määrittelyä rahoituslaitosten osalta. Komissio on myös huolissaan valvontareaktioiden

---

¹ Ks. tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan keskuspankille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle *pankkiunionin valmiiksi saamisesta*, COM(2017) 592 final, ja komission tiedonanto Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle *Toimien vauhdittaminen pääomamarkkinaunionin toteuttamiseksi vuoteen 2019 mennessä*, COM(2018) 0114 final.

² COM(2017) 536 final.

³ Viittaukset rahanpesun torjuntaan olisi tässä tiedonannossa ymmärrettävä myös viittauksiksi terrorismin rahoituksen torjuntaan.

⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/849, annettu 20 päivänä toukokuuta 2015, rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/60/EY ja komission direktiivin 2006/70/EY kumoamisesta.

⁵ Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastainen toimintaryhmä FATH asettaa rahanpesun torjunnan kansainväliset standardit suosituksina, joita kaikki sen jäsenet noudattavat.

⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/843, annettu 30 päivänä toukokuuta 2018, rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetun direktiivin (EU) 2015/849 ja direktiivien 2009/138/EY ja 2013/36/EU muuttamisesta.

viivästyimisestä sekä yhteistyön ja tiedonjaon puutteellisuuksista, joita esiintyy kansallisella tasolla, vakavaraisuusvalvonnasta ja rahanpesun torjunnasta vastaavien viranomaisten välillä sekä valtioiden rajojen yli eri jäsenvaltioiden tai kolmansien maiden viranomaisten välillä⁷.

Vaikka nämä tapaukset koskevat vain hyvin pientä osaa unionin rahoitusjärjestelmästä, ne vaikuttavat sen maineeseen. Tämän vuoksi unionilta kaivataan nopeita ja päättäväisiä toimia, jotta voidaan korjata havaitut puutteet ja vähentää edelleen rahanpesusta ja terrorismia rahoittavasta toiminnasta johtuvia riskejä unionin rahoitusjärjestelmässä.

Muut unionin toimielimet jakavat nämä huolenaiheet. Euroopan parlamentti on reagoinut hiljattaisiin skandaaleihin järjestämällä useita kuulemisia, ja neuvostossa asian ovat nostaneet esille finanssiministerit, viimeksi euroryhmän puheenjohtaja Mário Centeno Eurooppa-neuvoston puheenjohtajalle Donald Tuskille osoittamassaan kirjeessä 25. kesäkuuta 2018⁸. Asia tuodaan esille myös Ranskan ja Saksan 19. kesäkuuta 2018 antamassa Mesebergin julkilausumassa ja etenemissuunnitelmassa⁹.

Alustavana reaktiona komissio kutsui toukokuussa 2018 Euroopan valvontaviranomaisten puheenjohtajat, näiden valvontaviranomaisten rahanpesunvastaisen komitean puheenjohtajan ja Euroopan keskuspankin valvontaelimen puheenjohtajan perustamaan yhteistä työryhmää, jotta voidaan alkaa yhdessä pohtia keinoja parantaa nykyisiä puitteita rahanpesun torjunnan valvojen ja vakavaraisuusvalvojen väliselle yhteistyölle.

Tätä taustaa vasten tässä tiedonannossa ja siihen liittyvässä säädösehdotuksessa esitetään tarvittavat toimenpiteet, joilla rahoituslaitosten valvontaa voidaan edelleen parantaa unionissa rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjumiseksi. Kaikkien asiaankuuluvien viranomaisten päättäväinen toiminta tukee unionin rahoitusjärjestelmän ja erityisesti pankkiunionin eheyttä, edistää rahoitusvakautta ja auttaa edelleen vähentämään talousrikollisuutta unionissa.

2. MIKSI EU:N TOIMINTAA TARVITAAN

EU:ssa on vahva lainsäädäntökehys rahanpesun ja terrorismin rahoituksen ehkäisemistä ja torjumista varten. Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisen toimintaryhmän (FATH) kansainväliset standardit on saatettu osaksi tätä lainsäädäntöä, mutta siinä säädetään myös lisätakeista turvallisen ja hyvin toimivan rahoitusjärjestelmän varmistamiseksi EU:ssa. Kulmakiven tälle rahanpesun vastaiselle kehykselle muodostaa se, että rahoituslaitokset ja muut yhteisöt veloitetaan ottamaan käyttöön sisäiset järjestelmät liiketoimintaansa liittyvien rahanpesuriskien tunnistamiseksi ja arvioimiseksi sekä huolehtimaan tähän liittyvästä riskinhallinnasta. Rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan valvontakehys sisältyy

---

⁷ Nämä tapaukset ovat ajalta, jolloin viidettä rahanpesun vastaista direktiiviä, joka parantaa kaikkien kyseeseen tulevien viranomaisten keskinäistä yhteistyötä ja tiedonjakoa, ei ollut vielä saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä.

⁸ "[...] ollaan yhtä mieltä siitä, että rahanpesun vastaisten toimenpiteiden täytäntöönpanoa on tärkeää valvoa nykyistä tehokkaammin. Ensi vaiheessa toimielimet laativat raportin heinäkuussa. Tältä pohjalta ja tiiviissä yhteistyössä kansallisten toimivaltaisten viranomaisten kanssa on määrää sopia jatkotoimenpiteistä vuoden 2018 loppuun mennessä, mahdollisesti osana erityistä toimintasuunnitelmaa."

⁹ "Rahanpesun torjuntaa varten tarvitaan konkreettiset peruskriteerit, jotka mittaavat luotettavasti pankkialaan kohdistuvia rahanpesuriskejä. Lisäksi tarvitaan luotettava seurantaprosessi, jota noudattaen raportoidaan näiden kriteerien käytännön täytäntöönpanosta. EU:n toimielinten, myös yhteisen valvontamekanismin, sekä jäsenvaltioiden olisi sekä laadittava kriteerit että kehitettävä seurantaprosessi viimeistään joulukuussa 2018. Ranska ja Saksa osallistuvat yhteisellä panoksella. On olennaisen tärkeää, ettei prosessi ole vain luonteeltaan virallinen vaan että se konkreettisesti vähentää rahanpesuvalvonnan sääntöjen laiminlyönneistä aiheutuvia riskejä."

yhteen säädökseen, rahanpesun vastaiseen direktiiviin, jota sovelletaan myös joihinkin finanssipalvelusektorin ulkopuolisiin toimijoihin. Rahanpesulainsäädännön noudattamisen valvonta seuraa kansallista lähestymistapaa, jonka mukaan valvonta on vastaanottavan maan vastuulla. Toimivaltaa on yhdenmukaistettu vain vähimmäistasoisesti, valvontaviranomaisten valtuuksia ei lainkaan.

Rahanpesuun liittyvien riskien vähentäminen muodostaa rahoituslaitoksissa vakavaraisuusvalvojien tehtävästä erillisen tehtävän, mutta se kytkeytyy siihen läheisesti, jotta voidaan varmistaa rahoituslaitosten turvallisuus ja luotettavuus ja rahoitusjärjestelmän vakaus koko sen laajuudelta. Tehtävästä huolehditaan osana unionin rahoituslaitosten vakavaraisuuskehystä, joka koostuu useista eri finanssipalvelusektoreiden säädöksistä¹⁰. Vakavaraisuusvalvonnan valtuudet on laajalti yhdenmukaistettu, ja vastuut kuuluvat ensisijaisesti kotipaikkamaan viranomaiselle. Pankkien tapauksessa pankkiunioniin kuuluvissa jäsenvaltioissa valvontavaltuudet on yhteisen valvontamekanismin käyttöönnoton jälkeen jaettu Euroopan keskuspankin ja kansallisten toimivaltaisten viranomaisten välillä.

Nykyisellään kehys käsittää eri viranomaisia eri lainkäyttöalueilla erilaisine valvontatehtävineen, valtuuksineen ja vastuineen. Voidakseen toimia tehokkaasti näiden viranomaisten on toimittava läheisessä yhteistyössä. Viides rahanpesun vastainen direktiivi poistaa esteitä rahanpesun torjunnan valvojien ja vakavaraisuusvalvojien väliseltä yhteistyöltä, myös Euroopan keskuspankin kanssa tehtävässä yhteistyössä.¹¹ Lisätoimet ovat kuitenkin tarpeen, jotta voidaan varmistaa tehokas valvontayhteistyö erityisesti tapauksissa, joissa rahoituslaitokset toimivat yli rajojen.

a) Rahanpesun vastaisen direktiivin noudattamisen valvonta

Rahanpesun vastainen direktiivi perustuu vähimmäistason yhdenmukaistamiseen. Se käsittää korkean tason periaatteita ja joitakin yksityiskohtaisia ohjeita valvontaviranomaisille. Tämä jättää jäsenvaltioille harkintavaltaa täytäntöönpanossa, mikä on johtanut toisistaan poikkeaviin kansallisiin valvontakäytäntöihin. Käytössä ei tällä hetkellä ole pakollista mekanismeja tai yksityiskohtaista ohjeistusta, jolla varmistettaisiin jatkuva ja jäsennelty yhteistyö rahanpesun torjunnan valvojien ja vakavaraisuusvalvojien välillä rajat ylittävää toimintaa harjoittavien rahoituslaitosten osalta, ja direktiivi jättää harkintavaltaa siihen, mitä tietoa jaetaan ja milloin. Rahanpesun torjunnan valvontavaltuuksien laajuutta ei täsmennetä yksityiskohtaisesti¹². Lisäksi koordinointi kolmansien maiden kanssa jää hajanaiseksi.

b) Rahanpesun torjuntaan liittyvät näkökohdat vakavaraisuusvalvojien, myös Euroopan keskuspankin, valvontatehtävissä

Rahanpesun torjunnan valvonnan ja vakavaraisuusvalvonnan välillä on selkeitä kytköksiä: jos rahanpesuun ja terrorismin rahoitukseen liittyviä riskejä ei oteta huomioon, seuraukset voivat

¹⁰ Näihin säädöksiin kuuluvat direktiivi 2013/36/EU oikeudesta harjoittaa luottolaitostoimintaa ja luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvalvonnasta (vakavaraisuusdirektiivi), direktiivi 2014/65, annettu 15 päivänä toukokuuta 2014, rahoitusvälineiden markkinoista (MiFID) ja direktiivi (EU) 2009/138, annettu 25 päivänä marraskuuta 2009, vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta (Solvenssi II).

¹¹ Viidennellä rahanpesun vastaisella direktiivillä on tarkoitus poistaa esteet rahanpesun torjunnan valvojien ja vakavaraisuusvalvojien väliseltä yhteistyöltä ja parantaa tiedonvaihtoa niiden välillä pyrkien mahdollisimman laajaan yhteistyöhön. Lisäksi tapauksissa, joissa rahanpesun selvittelykeskus tekee analyysin ja havaitsee jotain epäilyttävää, sillä on velvollisuus levittää tieto asiaankuuluville toimivaltaisille viranomaisille, joihin voi kuulua myös vakavaraisuusvalvoja.

¹² Rahanpesun vastaisessa direktiivissä viitataan ”laajempiin valvontavaltuuksiin”.

olla kielteisiä yksittäisten laitosten vakavaraisuuden, sisämarkkinoiden eheyden ja rahoitusvakauden kannalta. Tämän vuoksi vakavaraisuuslainsäädäntö velvoittaa rahoituslaitosten valvontaviranomaiset tarkastelemaan rahanpesun torjuntaan liittyviä näkökohtia työnsä koko laajuudelta¹³.

Käytännössä valvontaviranomaisiin sovelletaan kuitenkin kansallisia sääntöjä, joissa direktiivit on saatettu osaksi kansallista oikeusjärjestystä eri tavoin, koska lainsäädäntöön sisältyviä vakavaraisuusvaatimuksia ei ole täydennetty yhdenmukaistetulla ohjeistuksella. Lisäksi vaikka sekä vakavaraisuuden valvonnan että rahanpesun torjunnan kehys tarjoaa selkeät valtuudet peruuttaa toimilupa tapauksissa, joissa rahanpesun vastaisia säännöksiä on rikottu vakavasti, ei ole riittävää selkeyttä edellytyksistä, joiden mukaisesti toimiluvat voidaan peruuttaa. Vakavaraisuuden valvontaviranomaisten ja rahanpesun torjunnasta vastaavien valvojien välinen yhteistyö riippuu suurelta osin myös asianomaisten viranomaisten hyvästä tahdosta ja halukkuudesta¹⁴.

Pankkiunionissa Euroopan keskuspankin vastuulla ei ole varmistaa, että rahanpesun vastaisen direktiivin säännöksiä noudatetaan. Euroopan keskuspankki vastaa kuitenkin valvontatehtävänsä puitteissa merkittävien laitosten suorasta valvonnasta, minkä vuoksi edellä mainitut haasteet koskevat myös sitä. Lisähaasteita syntyy sen velvoitteesta soveltaa kansallista lainsäädäntöä, jolla EU:n direktiivit on saatettu osaksi oikeusjärjestystä kaikissa yhteiseen valvontamekanismiin osallistuvissa jäsenvaltioissa, ja nojautua tähän lainsäädäntöön rahanpesun valvonnan kannalta relevanttien vakavaraisuusnäkökohtien osalta. EU-säännösten siirtäminen kansalliseen lainsäädäntöön toisistaan poikkeavin tavoin pankkiunionissa johtaa merkittäviin eroihin sen suhteen, mitä tietoa Euroopan keskuspankki voi saada käyttöönsä, mitä mahdollisuuksia sillä on lähestyä kansallisia rahanpesun selvittelykeskuksia tai rahanpesun torjunnasta vastaavia viranomaisia ja mitä valvontavälineitä on käytössä. Nämä seikat riippuvat kulloisenkin pankin kotipaikkamaasta.

Lisäksi Euroopan keskuspankilla on valvontatehtävänsä puitteissa tietyt valtuudet¹⁵ myös vähemmän merkittävien laitosten valvontaan pankkiunionissa, mihin sisältyvät myös tietyt arvioinnit rahanpesuun liittyvistä riskeistä. Näitä valtuuksia käyttäessään Euroopan keskuspankin on otettava huomioon sekä kansallisilta vakavaraisuusvalvojilta että rahanpesun torjunnan valvojilta saamansa tiedot, joiden laajuus voi vaihdella huomattavasti lainkäyttöalueittain.

c) Euroopan valvontaviranomaisten rooli

Euroopan valvontaviranomaisille¹⁶ annetaan niiden perustamisasetuksissa erikseen tehtäväksi varmistaa, että unionin vakavaraisuussääntöjä ja sen rahanpesuntorjuntakehystä sovelletaan

¹³ Vakavaraisuusvalvojat velvoitetaan ottamaan rahanpesun torjuntaan liittyvät näkökohdat huomioon, kun ne myöntävät toimilupia, arvioivat määräosuuksien hankintoja tai tekevät soveltuvuusarvioita, tavanomaisen valvonnan puitteissa osana jatkuvaa arviointia riskeistä, joille rahoituslaitos voi olla alttiina, samoin kuin tapauksissa, joissa toimilupa peruutetaan kansallisten rahanpesusäännösten vakavan rikkomisen vuoksi.

¹⁴ Vakavaraisuuskehys ei aseta vakavaraisuusvalvojien ja rahanpesun torjunnan valvojien väliselle yhteistyölle nimenomaisia velvoitteita, joiden mukaan rahanpesun torjuntaan liittyvät havainnot tulisi ottaa viipymättä ja säännöllisesti huomioon vakavaraisuuden arvioinneissa. Vakavaraisuusvalvojilla ei liioin ole velvollisuutta tehdä ilmoitusta rahanpesun torjunnan valvojille tai rahanpesun selvittelykeskuksille, jos ne löytävät näyttöä rahanpesusta tai terrorismin rahoituksesta yhteisöissä, joita ne valvovat.

¹⁵ Euroopan keskuspankki vastaa toimilupien myöntämisestä, toimilupien peruuttamisesta ja määräosuuksien hankintojen arvioinnista vähemmän merkittävien laitosten osalta.

¹⁶ Euroopan pankkiviranomainen, Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen ja Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen.

johdonmukaisesti, tehokkaasti ja tuloksekkaasti. Lisäksi rahanpesun vastainen direktiivi antaa Euroopan valvontaviranomaisille mahdollisuuden edistää lähentymistä rahanpesun valvonnan yksittäisissä näkökohdissa antamalla suuntaviivoja ja laatimalla teknisten sääntelystandardien luonnoksia.

Rahanpesun valvontaan liittyvissä asioissa suurin osa näiden viranomaisten työstä tehdään rahanpesunvastaisessa komiteassa, yhteiskomitean alakomiteassa, jossa rahanpesun torjunnan valvojat kokoontuvat. Monialaiset säännöt, jotka kuuluvat useamman kuin yhden Euroopan valvontaviranomaisen toimivaltaan, on hyväksyttävä kaikissa kyseisissä hallintoneuvostoissa. Rahanpesun valvontaan liittyvissä asioissa on käytännössä aktiivisin Euroopan pankkiviranomainen, jonka työ ei rajoitu yhteisiin toimiin¹⁷.

Rahanpesun torjunta on vain yksi Euroopan valvontaviranomaisten monista tehtävistä ja kilpailee näin ollen resursseista. Lisäksi yhteiskomitean monimutkainen ja pitkälinen päätöksentekoprosessi yhdessä sen kanssa, että kolme valvontaviranomaista priorisoivat rahanpesuun liittyviä kysymyksiä eri tavoin, on toistaiseksi kaventanut niiden roolia.

3. STRATEGIA SAUMATTOMALLE VALVONTAYHTEISTYÖLLE

Viidennen rahanpesudirektiivin hyväksyminen on tärkeä askel valvontakehyksen lujittamisessa. Jotta talousrikollisuutta, myös verorikoksia, voitaisiin torjua tuloksellisesti, uudet säännöt on tarpeen panna asianmukaisesti täytäntöön ja eri viranomaisten työtä on tarpeen koordinoita vahvemmin.

Käyttöön tarvitaan kuitenkin laajempi strategia, joka on suunniteltu varmistamaan, että rahoituslaitosten ja -markkinoiden valvonta on tehokasta ja luotettavaa rahanpesusta ja terrorismin rahoituksesta johtuviin haasteisiin vastaamiseksi. Rahoitusvakauden ylläpitäminen on yhteinen tavoite sekä rahanpesun torjunnan että vakavaraisuuden valvonnan kehyksille, mikä viittaa tarpeeseen paitsi määritellä eri viranomaisten tehtävät selkeästi myös käyttää kaikkia niiden käytössä olevia valtuuksia koordinoitulla ja toisiaan vahvistavalla tavalla sekä huolehtia tarvittavan tiedon sujuvasta vaihdosta ja jäsennellystä kulusta.

Ehdotettu strategia perustuu edellä mainitun, komission koolle kutsuman yhteisen työryhmän tekemään analyysiin. Se sisältää lyhyen aikavälin lainsäädäntöaloitteita ja muita aloitteita sekä kunnianhimoisempia pitkän tähtäimen tavoitteita, joiden on määrä asteittain parantaa rahanpesun torjunnan ja vakavaraisuuden valvonnan kehysten välistä vuorovaikutusta.

3.1. LYHYEN AIKAVÄLIN LAINSÄÄDÄNTÖALOITTEET

Eräisiin kysymyksiin on puututtava kiireellisesti tekemällä muutoksia lainsäädäntöön. Useita keskeisiä muutoksia, jotka toisivat tuntuvia parannuksia rahanpesuriskien valvontakehykseen ja näin auttaisivat vähentämään riskejä rahoituslalla, voitaisiin harkita jo meneillään olevissa lainsäädäntöneuvotteluissa.

---

¹⁷ Euroopan pankkiviranomainen on esimerkiksi julkaissut oman lausuntonsa asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevien toimenpiteiden soveltamisesta turvapaikanhakijoihin ("Opinion on the application of customer due diligence measures to asylum seekers") edistääkseen yhteistä lähestymistapaa maksutilien avaamiseen turvapaikanhakijoille. Euroopan pankkiviranomainen on aktiivinen jäsen Baselin komitean rahanpesun vastaisessa asiantuntijaryhmässä. Se on myös käynnistämässä omat tarkastelunsa rahanpesun torjunnan valvojista tavoitteenaan tehostaa pankkeihin kohdistuvaa rahanpesun torjunnan valvontaa.

3.2.1 Pankkien vakavaraisuuskehyksen tehostaminen – Muutokset vakavaraisuusdirektiiviin

Viides rahanpesun vastainen direktiivi lujittaa vaatimuksia eri kansallisten viranomaisten välisestä yhteistyöstä ja parantaa koordinoitua valtioiden rajojen yli. Eräät alakohtaisen lainsäädännön ja erityisesti vakavaraisuusdirektiivin säännökset voivat kuitenkin tarkoituksettomasti vaikuttaa yhteistyöhön rahanpesun torjuntaan liittyvissä kysymyksissä. Ongelmallisia ovat erityisesti sen tiukat salassapitovaatimukset yhdessä sen kanssa, ettei vakavaraisuusvalvojilla ole selkeää velvoitetta tehdä yhteistyötä asiaankuuluvien rahanpesun torjunnasta vastaavien viranomaisten ja elinten kanssa.

Euroopan parlamentti on esittänyt kahta tältä kannalta merkittävää tarkistusta komission marraskuussa 2016 (osana riskien vähentämissäädöksiä) antamaan ehdotukseen vakavaraisuusdirektiivin muuttamisesta. Tarkistukset koskevat tiedonvaihtoa ja velvollisuutta yhteistyöhön vakavaraisuuden valvontaviranomaisten ja rahanpesun torjunnasta vastaavien viranomaisten ja elinten välillä. Komissio tukee vahvasti tiedonvaihdon parantamista ja yhteistyövelvollisuutta vakavaraisuuden valvontaviranomaisten ja rahanpesun torjunnasta vastaavien viranomaisten ja elinten välillä:

- Tiedonvaihtovaatimusten tehostamiseen liittyen luottamuksellisuudesta poikkeamisten tulisi nimenomaisesti koskea kaikkia kyseeseen tulevia viranomaisia ja elimiä, jotka ottavat vastaan, analysoivat ja käsittelevät rahanpesun torjuntaan liittyviä tietoja.
- Yhteistyövelvollisuuteen liittyen kaikilla kyseeseen tulevilla viranomaisilla tulisi olla mahdollisuus siirtää yhteistyöhön ja tietojen vaihtamiseen liittyvät erimielisyydet Euroopan pankkiviranomaisen ratkaistaviksi. Euroopan pankkiviranomaiselle voitaisiin myös antaa nimenomaisesti tehtäväksi täsmentää yhteistyön ja tiedonvaihdon säännöt erityisesti rajatylittävien konsernien osalta ja pyrittäessä havaitsemaan rahanpesusääntöjen rikkomiset.

3.2.2 Valvontakäytäntöjen tiiviimpi lähentäminen – Euroopan valvontaviranomaisten uudelleentarkastelua koskevan ehdotuksen lujittaminen

Nykyisen lainsäädännön puitteissa Euroopan valvontaviranomaiset osallistuvat jo rahanpesuriskien seurantaan valtuuksilla, joita niitä kannustetaan käyttämään täysimääräisesti tehostaakseen panostaan rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnassa. Päätäväisemmät toimet ovat kuitenkin tarpeen, jotta voidaan varmistaa, että rahanpesun riskit otetaan järjestelmällisesti, tosiasiallisesti ja johdonmukaisesti huomioon kaikkien asianomaisten viranomaisten valvontastrategioissa ja -käytännöissä. Euroopan pankkiviranomainen on tämän kannalta keskeisessä asemassa.

Komissio antoi syyskuussa 2017 ehdotuksen Euroopan valvontaviranomaisten perustamisasetusten tarkistamisesta. Ehdotuksen tavoitteena on antaa Euroopan valvontaviranomaisille paremmat mahdollisuudet varmistaa finanssivalvonnan tehokkuus ja valvontakäytäntöjen lähentyminen vahvistamalla niiden toimeksiantoa, siirtymällä riippumattomampaan ja tuloksellisempaan hallintojärjestelmään ja antamalla Euroopan valvontaviranomaisille tarkoituksenmukaisempi rahoitusmekanismi, jotta ne voivat huolehtia tehtävistään. Komissio **kehottaa lainsäätäjiä pyrkimään nopeasti yhteisymmärrykseen kyseisestä ehdotuksesta.**

Siltä kannalta, mikä on näiden viranomaisten rooli rahanpesun torjunnassa, tarvitaan kuitenkin myös muita muutoksia tuloksellisemman järjestelmän aikaansaamiseksi. Jotta voidaan varmistaa korkealaatuinen rahanpesun valvonta ja tehokas koordinointi eri viranomaisten välillä kaikissa jäsenvaltioissa, rahanpesun torjuntaan liittyvät vastuut koko finanssisektorilla tulee antaa nimenomaisesti yhdelle Euroopan valvontaviranomaisista, nimittäin Euroopan pankkiviranomaiselle. Sen toimeksiannon tulee olla nimenomaisempi ja kattavampi, ja sille on määritettävä selkeät tehtävät, vastaavat valtuudet ja riittävät resurssit. Tämän vuoksi komissio on tänään muuttanut ehdotustaan Euroopan valvontaviranomaisten perustamisasetusten tarkistamisesta. Tavoitteena on lujittaa rahanpesun torjunnan toimeksiantoa neljällä tavalla.

i. Rahanpesun torjuntatehtäviin kohdennettujen resurssien ja asiantuntemuksen käytön optimoiminen

Asiantuntemus ja resurssit, jotka toistaiseksi on hajautettu kaikille kolmelle Euroopan valvontaviranomaiselle ja rahanpesua tarkastelevalle yhteiskomitean alakomitealle, ehdotetaan keskitettäväksi Euroopan pankkiviranomaiselle, jolle annetaan vankempi tukirakenne. Tämä on perusteltua, koska rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskeillä on todennäköisesti suurimmat järjestelmävaikutukset juuri pankkisektorilla.

Olisi varmistettava, että kaikki rahanpesun torjunnan kansallisten valvontaviranomaiset, jotka vastaavat kaikkien kyseeseen tulevien finanssisektorin yhteisöjen valvonnasta, ovat osallisina ja asianmukaisella tasolla edustettuina rahanpesun torjuntaan liittyvissä sääntelyllisissä tehtävissä, kuten sitovien teknisten standardien, suuntaviivojen ja suositusten laadinnassa. Näitä tarkoituksia varten nykyisen yhteiskomitean alaisuuteen kuuluva rahanpesun vastainen komitea olisi muutettava Euroopan pankkiviranomaisen pysyväksi komiteaksi. Sen tulisi koostua kaikkien kansallisten rahanpesun torjunnasta vastaavien valvontaviranomaisten johtajista samalla tavoin kuin pankkien elvytys- ja kriisinratkaisudirektiivin¹⁸ 127 artiklan nojalla perustetussa kriisinratkaisukomiteassa.

ii. Rahanpesun torjuntatehtävien laajuuden ja sisällön selventäminen

Koska rahanpesun torjunnan kysymykset ovat luonteeltaan horisontaalisia, ehdotetaan, että rahanpesun torjuntaan liittyvät Euroopan pankkiviranomaisen tehtävät täsmennetään yksityiskohtaisemmin perustamisasetuksessa, kuten on jo laita kuluttajansuojaan liittyvien tehtävien tapauksessa¹⁹. Euroopan pankkiviranomainen saa erityiset valtuudet rahanpesun torjunnassa, kun taas yhteiskomitea käsittelee rahanpesun torjuntaan liittyvien tehtävien monialaisia näkökohtia, jotka vaativat Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen ja Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen asiantuntemusta. Euroopan pankkiviranomaiselle keskitetyt rahanpesun torjuntatehtävät kattaisivat ne rahanpesun vastaisessa direktiivissä tarkoitetut ilmoitusvelvolliset, jotka kuuluvat myös Euroopan valvontaviranomaisista annettujen asetusten soveltamisalaan, sekä kyseisten laitosten valvontaviranomaiset.

iii. Rahanpesun torjuntatehtävien hoitamiskeinojen lujittaminen

Yksittäisiä rahanpesun torjuntatehtäviä varten ehdotetaan toimenpiteitä, joilla voidaan varmistaa, että rahanpesun vastainen työ on tehokasta, tuloksellista ja priorisoitua:

¹⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/59/EU, annettu 15 päivänä toukokuuta 2014, luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten elvytys- ja kriisinratkaisukehyksestä.

¹⁹ Euroopan pankkiviranomaista koskevan asetuksen 9 artikla.

- Komissio, joka perustaa näkemyksensä komission alkuperäisen ehdotuksen säännöksille riippumattomista arvioinneista, katsoo että Euroopan pankkiviranomaisen olisi tehtävä **säännöllisiä riippumattomia arviointeja** rahanpesuun liittyvistä kysymyksistä. Ehdotettu rahanpesun vastainen pysyvä komitea antaisi tässä asiantuntija-apua. Kunkin yksittäisen arvioinnin muoto ja laajuus voitaisiin sovittaa rahanpesun vastaisen valvonnan tarpeisiin tai kysymyksiin tietyinä ajankohtana tai tulevaa ennakkoiden²⁰.
- Jos arviointi paljastaa vakavia puutteita rahanpesuun ja terrorismin rahoitukseen liittyvien riskien tunnistamisessa tai arvioimisessa tai näihin riskeihin puuttumisessa, viranomaisen olisi **ilmoitettava tästä Euroopan parlamentille, neuvostolle ja komissiolle**.
- Rahanpesun torjuntaan liittyvien tehtäviensä hoitamiseksi Euroopan pankkiviranomaisesta olisi tultava rahanpesun valvonnan **tietokeskus** unionissa. Tämä varten sen olisi voitava kerätä kaikki tarvittava rahanpesuasioihin liittyvä tieto ja data sekä rahanpesun torjunnan että vakavaraisuuden valvontaviranomaisilta, myös yksittäisiin rahanpesutapauksiin liittyvät luottamukselliset tiedot samoin kuin kaikki yksittäisistä soveltuvuusarvioinneista saatava rahanpesuun liittyvä havaintoaineisto.
- Euroopan pankkiviranomaisen olisi myös tehtävä säännöllisesti **riskinarviointi**, jossa testataan strategioita ja resursseja tärkeimpien esiin nousevien rahanpesuriskien yhteydessä. Riskinarvioinnin havainnot pitäisi ottaa huomioon lausunnossa, joka Euroopan pankkiviranomaisella on velvollisuus antaa komission rahanpesudirektiivin nojalla tekemää puolivuositähtäistä ylikansallista riskiarviota varten.
- Euroopan pankkiviranomaisen valmiuksia valvoa rahanpesun vastaisten sääntöjen täytäntöönpanoa olisi vahvistettava, myös mitä tulee sen valtuuksiin unionin lainsäädännön rikkomisen tai sitovan sovittelun yhteydessä. Sen olisi voitava tarvittaessa **pyytää kansallisia valvontaviranomaisia tutkimaan tapaukset**, joissa finanssisektorin toimijoiden väitetään rikkoneen niille rahanpesudirektiivin nojalla kuuluvia velvoitteita. Lisäksi jos Euroopan pankkiviranomainen tekee nykyisten menettelyjen mukaisesti päätöksiä lainsäädännön rikkomisesta tai sitovasta sovittelusta ja kansallinen viranomainen ei noudata näitä päätöksiä, Euroopan pankkiviranomaisen tulisi tietyin ehdoin voida tehdä **finanssisektorin toimijoille suoraan osoitettuja päätöksiä**, joissa niitä vaaditaan noudattamaan lakisääteisiä velvoitteitaan riippumatta siitä, sovelletaanko niitä sellaisenaan unionin oikeuden nojalla vai säädetäänkö niistä kansallisessa lainsäädännössä, jolla direktiivit on siirretty osaksi kansallista oikeusjärjestystä tai jossa käytetään jäsenvaltioille unionin oikeudessa annettuja vaihtoehtoja.

Nämä välineet mahdollistaisivat kattavan ja ajantasaisen analyysin valvonnan vahvuuksista ja heikkouksista ja tarjoaisivat käsityksen esiin nousevista rahanpesuun liittyvistä uhkista ja kehityssuuntauksista, joilla voi olla vaikutusta yli rajojen.

iv. *Euroopan pankkiviranomaisen koordinoititehtävän vahvistaminen rahanpesun torjuntaan liittyvissä kansainvälisissä kysymyksissä*

²⁰ Kunkin toimivaltaisen viranomaisen kattavien arviointien lisäksi Euroopan pankkiviranomainen voi päättää tehdä temaattisia tai perusteellisia arviointeja valitsemistaan kysymyksistä, arviointeja tiettyjen sääntelyllisten vaatimusten noudattamisesta, arviointeja käytännön valvontaprosesseista valikoitujen viranomaisten osalta tai muunlaisia arviointeja esille tulevista kysymyksistä.

Lisäksi ehdotetaan, että Euroopan pankkiviranomaiselle annetaan selkeä vastuu liittyen olennaisten rahanpesuun liittyvien valvontakysymysten koordinointiin kansainvälisellä tasolla. Euroopan pankkiviranomaisen tulisi muun muassa olla johtavassa roolissa yhteistyön koordinoinnissa asianomaisten kolmansien maiden viranomaisten kanssa tapauksissa, joihin liittyy rajatylittävä ulottuvuus.

3.2. LYHYEN AIKAVÄLIN MUUT KUIN LAINSÄÄDÄNNÖLLISET TOIMENPITEET

Jotta voidaan puuttua välittömästi käytännön esteisiin, jotka haittaavat asianmukaista yhteistyötä, toimivaltaisten viranomaisten ennakoivat yhtenäiset toimenpiteet ovat perusteltuja. On aiheellista, että Euroopan valvontaviranomaiset sekä Euroopan keskuspankki valvontatehtävänsä puitteissa käyttävät nykyisiä toimivaltuuksiaan valvontakehyksen täytäntöönpanon tehostamiseksi nykyisestä.

Euroopan valvontaviranomaisten toimet

Toimenpiteissä tulisi ensi vaiheessa keskittyä rahanpesun torjunnan näkökohtiin pankkialalla, kun otetaan huomioon rahanpesun torjunnan erityismerkitys pankeille ja järjestelmävaikutusten mahdollisuus Euroopan pankkisektorilla. Euroopan pankkiviranomaista kannustetaan omaksumaan johtava rooli jäljempänä kuvattujen toimenpiteiden käynnistämiseksi, asiantuntemuksensa jakamiseksi ja työn koordinoimiseksi Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen ja Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen kanssa.

- Euroopan pankkiviranomaista pyydetään tekemään ensin **tilannekatsaus**, jotta voidaan tunnistaa yleisesti vakavaraisuusvalvonnan kannalta merkitykselliset rahanpesuun liittyvät eri kysymykset, sekä kartoitus unionin tasolla nykyisistä käytännöistä, joilla rahanpesun torjunnan näkökohdat otetaan huomioon vakavaraisuusvalvonnassa. Tilannekatsauksessa olisi myös selvitettävä vakavaraisuusvalvonnasta vastaavien ja rahanpesun torjunnasta vastaavien viranomaisten ja elinten yhteistyöjärjestelyjen ominaispiirteitä sekä jäsenvaltioiden sisällä että rajojen yli. Tämän pitäisi johtaa parhaiden valvontakäytäntöjen ja potentiaalisten heikkouksien yksilöintiin.
- Tilannekatsauksen pohjalta Euroopan pankkiviranomaista pyydetään hyväksymään **yhteiset ohjeet**, joiden avulla unionin vakavaraisuusvalvojat voivat tarkoituksenmukaisesti ja johdonmukaisesti ottaa rahanpesuun ja terrorismin rahoitukseen liittyvät riskit huomioon toimissaan. Täsmentääkseen, miten vakavaraisuusvalvojien pitäisi niveltää rahanpesuun liittyvät näkökohdat osaksi käyttämiään eri välineitä, Euroopan pankkiviranomaisen olisi käytettävä nykyisiä mandaatteja antaa suuntaviivoja ja laatia teknisten standardien luonnoksia²¹. Ohjeissa olisi painotettava tapoja parantaa yhteistyötä valvontaprosessin kaikissa vaiheissa.
- Euroopan pankkiviranomaista pyydetään myös **analysoimaan toimivaltuuksien jaon taustalla olevien erilaisten lähestymistapojen vaikutusta** vakavaraisuusvalvonnassa (ts. kotipaikkamaan valvonta, konsolidoitu valvonta) ja rahanpesun valvonnassa (vastaanottavan maan valvonta, tiedonvaihto). Tämän avulla rajatylittävien konsernien

vakavaraisuusvalvojien pitäisi voida yksilöidä vastaavat viranomaiset rahanpesun valvontakehyksessä.

- Rahanpesun valvonnan puolella Euroopan pankkiviranomaista pyydetään, tarvittaessa koordinoiden toimintaansa kahden muun Euroopan valvontaviranomaisen kanssa, tiiviisti **seuraamaan riskiperusteisen valvonnan yhteisten ohjeiden täytäntöönpanoa** komission ylikansallisessa riskiarviossaan²² vuonna 2017 tekemien suositusten jatkotoimenpiteenä. Tulevassa yhteisessä lausunnossa rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskeistä unionissa²³ Euroopan valvontaviranomaisten olisi tähdennettävä finanssisektorin kannalta strategisia rahanpesun torjunnan näkökohtia ja tähän liittyviä havaintoja, mukaan lukien mahdolliset tavat puuttua heikkouksiin, jos niitä on havaittu.
- Euroopan valvontaviranomaisia pyydetään **laajentamaan riskiperusteisen valvonnan yhteisiä ohjeita täsmentämällä yhteiset menettelyt ja menetelmät**, joiden mukaisesti rahanpesun valvonnasta vastaavat viranomaiset valvovat ja arvioivat rahanpesun vastaisten sääntöjen noudattamista rahoituslaitoksissa. Euroopan valvontaviranomaisia kannustetaan myös antamaan laajat ohjeet, jotka kattavat yksityiskohtaisesti rahanpesun torjunnan valvojien ja vakavaraisuusvalvojien välisen **yhteistyön ja tiedonvaihdon** ja joilla edistetään rahanpesun torjunnan kollegioiden perustamista.
- **Euroopan pankkiviranomaisella** tulisi olla keskeinen rooli rahanpesun vastaisen kehyksen noudattamisen varmistamisessa. Sen olisi **tehtävä tinkimättömiä arviointeja rahanpesun valvontaviranomaisten toimista**, mihin liittyy konkreettisia suosituksia näille viranomaisille ja tehokas seurantamekanismi. Tähän liittyen komissio antaa täyden tukensa Euroopan pankkiviranomaisen hiljattaisille aloitteille rahanpesun torjuntaa koskevista arvioinneista samoin kuin sen jatkotoimille komission pyyntöihin, jotka koskevat tutkintaa unionin oikeuden rikkomisista rahanpesun torjunnan alalla. Komissio kannustaa Euroopan pankkiviranomaista jatkuvasti käyttämään näitä välineitä perusteettomien valvontakäytäntöjen yksilöimiseksi.
- Mitä tulee rahanpesuasioissa tehtävän **yhteistyön kansainvälisiin näkökohtiin**, komissio tukee Euroopan pankkiviranomaisen **aktiivisempaa roolia ja kontaktien luomista kolmansien maiden viranomaisten kanssa** sen nykyisen toimeksiannon mukaisesti. Sitä pyydetään suunnittelemaan yhteistyöstrategia kolmansien maiden asianomaisten viranomaisten kanssa, jotta voidaan varmistaa, että kyseiset viranomaiset ottavat riittävästi ja johdonmukaisesti huomioon unionin edut rahanpesun torjunnan alalla.

Euroopan keskuspankin toimet osana sen valvontatehtävää

Toistaiseksi Euroopan keskuspankki on joutunut nojautumaan pääasiallisesti kansallisten rahanpesuvalvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyöhalukkuuteen. Ensisijaisena tavoitteena on nyt, että Euroopan keskuspankki **tekee rahanpesun torjunnasta vastaavien valvontaviranomaisten kanssa monenkeskisen yhteisymmärryspöytäkirjan**

²² Komission kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle sisämarkkinoihin vaikuttavia ja rajat ylittäviin toimiin liittyviä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskejä koskevasta arvioinnista, COM(2017) 340 final.

²³ Yhteistä lausuntoa edellytetään direktiivin (EU) 2015/849 6 artiklan 5 kohdassa.

tiedonvaihdesta viimeistään 10. tammikuuta 2019, kuten viidennessä rahanpesudirektiivissä edellytetään.

Kaikkien vakavaraisuuden valvontaviranomaisten on hyvin tärkeää **selventää käytännön järjestelyt**, jotka koskevat rahanpesun torjuntaan liittyvien näkökohtien sisällyttämistä osaksi vakavaraisuusvalvontaa, ottaen huomioon Euroopan pankkiviranomaisen ohjeet. Yhteisen valvontamekanismin puitteissa on lisäksi tarve **selventää tehtävänjakoa** Euroopan keskuspankin ja niiden kansallisten toimivaltaisten viranomaisten välillä, jotka avustavat Euroopan keskuspankkia sen vakavaraisuuden valvontatehtävissä sekä merkittävien että vähemmän merkittävien laitosten osalta.

3.3. PÄÄTELMÄT JA PIDEMMÄN AIKAVÄLIN NÄKYMÄT

Nykyisen järjestelmän heikkouksiin voidaan puuttua vain, jos kaikki sidosryhmät toimivat nopeasti ja läheisessä yhteistoiminnassa. Poliittinen sitoutuminen kaikilta osapuolilta ja kaikilla tahoilla on edellytys sille, että edellä esitetty strategia voidaan panna täytäntöön onnistuneesti.

Komissio kehottaa siksi Euroopan parlamenttia ja neuvostoa hyväksymään tässä tiedonannossa esitetyt toimet ja niihin liittyvät säädösehdotukset viimeistä vuoden 2019 alussa päättäväisenä askeleena kohti kestävämpää järjestelmää.

Kansallinen rahanpesuvalvonta pysyy keskiössä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnassa. On kuitenkin tarpeen pohtia, voiko nykyinen tilanne, joka sallii erilaisin tavoin kansalliseen lainsäädäntöön siirretyt säännöt jäsenvaltioissa ja epäsymmetriat tehtävien ja toimivallan jaossa, edistää johdonmukaista ja toimintakelpoista rahanpesun valvontajärjestelmää unionissa. Eri vaihtoehtoja mahdollisiin uudistuksiin voitaisiin tutkia. Komissio aikoo pohtia näitä asioita kertomuksessa, jonka laatiminen annetaan sille tehtäväksi viidennen rahanpesun vastaisen direktiivin 65 artiklassa.

Ottaen huomioon Euroopan valvontaviranomaisten uudelleentarkasteluun liittyvän lainsäädäntötyön eteneminen parlamentissa ja neuvostossa kyseisessä kertomuksessa voitaisiin tarkastella yhteisen työryhmän pohdinta-asiakirjassa ehdotettuja pitkän aikavälin toimia. Erityisesti olisi harkittava rahanpesun vastaisen direktiivin muuttamista asetukseksi, mikä tarjoaisi mahdollisuuden luoda yhdenmukaistettu, sellaisenaan sovellettava unionin sääntelykehys rahanpesun torjuntaa varten. Voitaisiin myös tarkastella eri vaihtoehtoja varmistaa korkealaatuinen ja johdonmukainen rahanpesun torjunnan valvonta, saumaton tiedonvaihto ja optimaalinen yhteistyö kaikkien asiaankuuluvien viranomaisten välillä unionissa²⁴. Tämä voi edellyttää erityisten rahanpesun valvontatehtävien antamista unionin elimelle.

---

²⁴ Mukaan lukien veroviranomaiset.